

EKLESĪAST

ЕКЛЕСІАСТ

Eklesiast

Еклесиаст

Eklesiast

Nasaatçının kiyadı

Bibliyayı çevirän İstitut
Komrat
2024

Екlesiаст

Насаатчынын кийады

Библияйы чевирән Институт
Комрат
2024

Eklesiast (Nasaatçının kiyadı)
Çevirici **Petri Çebotar**
Redaktor **İvanna Bankova**
Teologiya redaktoru **Reino Saarelma (FLM)**
Reçenzentlär **Anna Çelak, Vladimir Kusursuz**
Konsultant **Vitaly Voinov**

Еклесиаст (Насаатчынын кийады)
Чевирижи **Петри Чеботар**
Редактор **Иванна Банкова**
Теология редактору **Рейно Саарелма (ФЛМ)**
Рецензентлär **Анна Челак, Владимир Кусурсуз**
Консультант **Виталий Войнов**

Электронные версии и аудиоверсии переводов библейских текстов на гагаузский язык можно скачать на сайте Института перевода Библии <http://ibt.org.ru/ru/media?id=GGZ>

ISBN 978-5-93943-347-1

© Институт перевода Библии, 2024

GİRİŞ

Paalı okuyucular!

Sizin önünüzde Bibliyanın bir kiyadı, evelki çifit dilinde onun adı «Kohélet», evelki grek dilinde sä – «Eklestast». Bukva-bukvaya çeviriler «Toplantı insanı» – olmalı, toplantıda laf gider üredici ya da nasaatçı için.

Bu kiyatta Nasaatçı annadêr aarif Solomon padişahın adından. Yaşamasında çok iş geçirip, yazıcı annamış, ani er üzündeki sevinmelikler hem insanın mutluluğu tez gelip-geçer. Nasaatçı gözdän geçirer yaşamanın türlü taraflarını, savaşêr annamaa, neçin insana verilmiş yaşamak. Onun çıkışları bölâdir: insanın yaşamasında var çok dolaşıklık, yaşamak kayet kısıdır, çabuk geler ihtârlık hem ölüm.

Ama genâ dâ Nasaatçı söyleer, ani ömürün var paalı işleri – ilk sırada aariflik. Bakmayarak yaşamanın boşluuna, aldangaçlıına hem kısıalıına, Allah verdi insannara kolaylık sevinmää bölâ işlerâ, nicâ dostluk ya da kismetli evlenmâk, aniki insannar şefklensinnâr Allahın sımarlamaklarında. Hem en büük iş – tamanna-maa Allahın izinnerini, çünkü bu iilikleri bizâ baaşladı Allah. Butakım Eklestastın kiyadı gösterer, nasıl lââzım inanmaa hem umutlanmaa Ona, Kim verer insana selemet hem kismet.

Eklestast kiyadı gagauz diline çevirildi, temelleneräk evelki çifit (Masoret) tekstinin originalına. Bibliyayı çevirân İstitüt artık tiparladı gagauz diline çevirili

Giriş

Bibliyanın Eni Baalantı kiyatlarını (2006), Altı psalmalık (2012), Rufi hem İona kiyatlarını (2017), Yaradılış kiyadını (2021).

Bibliyayı çevirän İstitut şükür eder çeviricilerä, redaktorlara hem hepsinä, kim zaamet etti Eklesiast kiyadını gagauzçaya çevirmää, hem dä onnara, kim yardım etti tiparlamaa bu kiyadı.

ГИРИШ

Паалы окуйужулар!

Сизин өнүнүздә Библиянын бир кийады, евелки чыфыт дилиндә онун ады «Кохелет», евелки грек дилиндә сә – «Еклесиаст». Буква-буквайа чевирилер «Топланты инсаны» – олмалы, топлантыда лаф гидер үүредижги йа да насаатчы ичин.

Бу кийатта Насаатчы аннадэр аариф Соломон падишахын адындан. Йашамасында чок иш гечирип, йазыжы аннамыш, ани ер үзүндеки севинмеликләр хем инсанын мутлулуу тез гелип-гечер. Насаатчы гөздән гечирер йашаманын түрлү тарафларыны, савашэр аннамаа, нечин инсана верилмиш йашамак. Онун чыкышлары бөләдир: инсанын йашамасында вар чок долашыклык, йашамак кайет кысадыр, чабук гелер ихтәрлык хем өлүм.

Ама генә дә Насаатчы сөлеер, ани өмүрүн вар паалы ишлери – илк сырада аарифлик. Бакмайарак йашаманын бошлууна, алдангачлыгына хем кысалыгына, Аллах верди инсаннара колайлык севинмәә бөлә ишлерә, нижә достлук йа да кысметли евленмәк, аники инсаннар шефкленсиннәр Аллахын сымарламакларында. Хем ен бүүк иш – таманнамаа Аллахын изиннерини, чүнкү бу ииликлери бизә баашлады Аллах. Бутакым Еклесиастын кийады гөстерер, насыл ләәзым инанмаа хем умутланмаа Она, Ким верер инсана селемет хем кысмет.

Еклесиаст кийады гагауз дилинӧ чевирилди, темелленерӧк евелки чыфыт (Масорет) текстинин оригиналына. Библийайы чевиран Институт артык типарлады гагауз дилинӧ чевирили Библиянын Ени Бааланты кийатларыны (2006), Алты псалмалык (2012), Руфи хем Иона кийатларыны (2017), Йарадылыш кийадыны (2021).

Библийайы чевиран Институт шӱкӱр едер чевирижилерӧ, редакторлара хем хепсинӧ, ким заамет етти Еклесиаст кийадыны гагаузчайа чевиirmӧӧ, хем дӧ оннара, ким йардым етти типарламаа бу кийады.

Eklesiast
Nasaatçının kiyadı

Екlesiаст
Насаатчынын кийады

Hepsi bom-boş

1 ¹ Bunnar İerusalimdä padişahlık edän Eklesiastın, Davidin oolunun, sözleri.

2 Hepsi boş, bom-boş, – dedi Eklesiast, – herbir iş boşuna!

3 Ne kazanêr insan er üzündä kendi zaametlerinnän?

4 İnsan boyları gelip-gider, ama dünnä kalêr herzamana.

5 Güneş duuêr, güneş kauşêr,
sora genä oflayarak alatlêêr o erä, neredän duuêr.

6 Lüzgär uçêr üülen tarafına, sora doorulêr poyraza,
dönä-dönä eseräk hep kendi yoluna çikêr.

7 Hepsi derelär akêrlar denizä, ama deniz taşmêêr.
Derelär dönerlär o erä, neredän sızêrlar, da sora genä akêrlar.

8 Herbir iş yoruldêr:
insan annadamaz hepsini,
göz doymaz görmää,
kulak doymaz işitmää.

Хепси бом-бош

1 ¹ Буннар Иерусалимдә падишахлык едән Екклесиастын, Давидин оолунун, сөзлери.

- ² Хепси бош, бом-бош, – деди Екклесиаст, –
хербир иш бошуна!
- ³ Не казанэр инсан ер үзүндә кенди
зааметлериннән?
- ⁴ Инсан бойлары гелип-гидер, ама дүннә калэр
херзамана.
- ⁵ Гүнеш дууэр, гүнеш каушэр,
сора генә офлайарак алатлээр о ерә, нередән
дууэр.
- ⁶ Лүзгәр учэр үүлен тарафына, сора доорулэр
пойраза,
дөнә-дөнә есерәк хеп кенди йолуна чыкэр.
- ⁷ Хепси дереләр акэрлар денизә, ама дениз
ташмээр.
Дереләр дөнерләр о ерә, нередән сызэрлар, да
сора генә акэрлар.

- 9 Ne ileri olduysa, o genä olacek,
ne ileri yapıldıysa, o genä yapılacak.
Er üzündä eni hiç bişey yok!
- 10 Kimi kerä deerlär: «Bak, bu nesä eni!»
Ama bu da vardır olduu
evelki vakıtlarda, taa bizdän ileri.
- 11 Kimsey tutmêêr aklısında
çoktan yaşamış insannar için;
hem o insannar için, kim sora gelecek,
tutmayacak aklılarında onnar,
kim yaşayacak onnardan sora.

Aariflik boştur

¹² Bän, Eklesiast, açan İerusalimdä İzrailin padişahıydım, ¹³ adadım kendimi aarifliklän aaraştırmaa hem anamaa herbir işi, ne olêr er üzündä. Bu aar bir zaamet, angısını Allah verdi insannara*. ¹⁴ Bän gördüm hepsini, ne olêr güneş altında, hepsi boştur, hepsi – lüzgeri koolamak gibi.

- 15 Kıvırık iş doorudulmaz;
ne ani yok, o sayılamaz.

* ^{1:13} Ya da: «Bu aar bir zaamet, angısını Allah verdi insannara, aniki zorluk çeksinnär».

- 8 Хербир иш йорулдэр:
инсан аннадамаз хепсини,
гөз доймаз гөрмәә,
кулак доймаз ишитмәә.
- 9 Не илери олдуйса, о генә олажэк,
не илери йапылдыса, о генә йапылажэк.
Ер үзүндә ени хич бишей йок!
- 10 Кими керә деерләр: «Бак, бу несә ени!»
Ама бу да вардыр олдуу
евелки вакытларда, таа биздән илери.
- 11 Кимсей тутмээр аклысында
чоктан йашамыш инсаннар ичин;
хем о инсаннар ичин, ким сора гележек,
тутмайажэк аклыларында оннар,
ким йашайажэк оннардан сора.

Аарифлик боштур

¹² Бән, Еклесиаст, ачан Иерусалимдә Израилин падишакыйдым, ¹³ ададым кендими аарифликлән аараштырмаа хем аннамаа хербир иши, не олэр ер үзүндә. Бу аар бир заамет, ангысыны Аллах верди инсаннара*. ¹⁴ Бән гөрдүм хепсини, не олэр гүнеш алтынды, хепси боштур, хепси — лүзгери кооламак гиби.

- 15 Кывырык иш доорудулмаз;
не ани йок, о сайыламаз.

* ^{1:13} Йа да: «Бу аар бир заамет, ангысыны Аллах верди инсаннара, аники зорлук чексиннәр».

¹⁶ Bän dedim kendi-kendimä: «Tä, aariflik uurunda bän geçtim hepsini, kim padişahlık etti İerusalimdä bendän ileri. Bän edendim çok bilgi hem aariflik». ¹⁷ Sora bän koydum neetimä annamaa, ne o aariflik hem dä ne o delilik hem akılsızlık, ama annadım, ani bu da – lüzgeri koolamak gibi.

¹⁸ Çünkü büük aarifliklän geler çok kahır,
hem nekadar taa zeedä bilgi,
okadar taa zeedä kahır olur.

Şenniklär boştur

2 ¹ Da dedim bän kendi-kendimä: «Ya deneyim bän şennenmää hem sefalık sürmää, bakayım, islää mi bu iş». Ama annadım, ani bu da boş iş. ² Gülüş için bän dedim: «Ahmaklık», şennik için dä: «Ne faydası onun var?» ³ Üreemdä aariflii koruyarak, savaştım raatlanayım şaraplan da ahmaklık yaptım. Bän istärdim annamaa, ne insannar läüzüm yapsınnar gök altında sayılı ömür günnerindä.

⁴ Bän başardım büük işleri: kendimä evlär kaldırdım, baalar diktim. ⁵ Yaptım başçalar hem parklar, oralarda tür-lü-türlü meyva aaçları diktim. ⁶ Başçada fidannarı sulamaa deyni, yaptım tıynak. ⁷ Satın aldım kendimä çırak, karı hem adam; evimdä duuan çıraklarım da vardı. Edendim sır hem koyun-keçi – İerusalimdä bendän ileri yaşayan hiç kimseydä bukadar çok yoktu. ⁸ Topladım kendimä gü-müş, altın, padişahların hem dolayların zenginniklerini. Edendim türkücü adamnarı hem karıları, hem adamnarın

¹⁶ Бән дедим кенди-кендимә: «Тә, аарифлик уу-рунда бән гечтим хепсини, ким падишахлык етти Иерусалимдә бендән илери. Бән едендим чок билги хем аарифлик». ¹⁷ Сора бән койдум неетимә аннамаа, не о аарифлик хем дә не о делилик хем акылсызлык, ама аннадым, ани бу да — лүзгери кооламак гиби.

¹⁸ Чүнкү бүүк аарифликлән гелер чок кахыр, хем некадар таа зеедә билги, окадар таа зеедә кахыр олур.

Шенникләр боштур

2 ¹ Да дедим бән кенди-кендимә: «Йа денейим бән шенненмәә хем сефалык сүрмәә, бакайым, исләә ми бу иш». Ама аннадым, ани бу да бош иш. ² Гүлүш ичин бән дедим: «Ахмаклык», шенник ичин дә: «Не файдасы онун вар?» ³ Үреемдә аарифлии коруйарак, саваштым раатланайым шараплан да ахмаклык йаптым. Бән истәрдим аннамаа, не инсаннар ләәзым йапсыннар гөк алтында сайылы өмүр гүннериндә.

⁴ Бән башардым бүүк ишлери: кендимә евләр калдырдым, баалар диктим. ⁵ Йаптым башчалар хем парклар, ораларда түрлү-түрлү мейва аачлары диктим. ⁶ Башчада фиданнары суламаа дейни, йаптым тыйнак. ⁷ Сатын алдым кендимә чырак, кары хем адам; евимдә дууан чыракларым да варды. Едендим сыыр хем койун-кечи — Иерусалимдә бендән илери йашайан хич кимсейдә букадар чок йокту. ⁸ Топладым кендимә гүмүш, алтын, падишахларын хем долайларын

hoşluunu – bir garem*. ⁹Butakım, büük adam oldum, bendän ileri İerusalimdä yaşayannarın hepsini geçtim. Hem benim aarifliim benimnän kaldıydı.

- ¹⁰ Gözlerim ne istärsä, bän onu yapardım;
üreemi hiç bir hoşluktan uzaklaştırmadım.
Ürääm sevinärdi yaptım herbir işä –
bu oldu bütün zaametlerimin ödülü.
- ¹¹ Ama bakıp ellerimin yaptıklarına
hem yaptım o işlerä, bän gördüm,
ani hepsi boş hem lüzgeri koolamak gibi.
Er üzündä hiç bir fayda yok.

Aariflik hem ahmaklık boştur

- ¹² Sora başladım sayıklamaa,
ne o aariflik, delilik hem ahmaklık.
Çünkü ne yapabilir o kişi, ani gelecek padişahın
erinä?

Sade onu, ne vardır yapıldı.

- ¹³ Da bän gördüm, ani aariflik ahmaklıktan üstün,
nicä dä aydınnık karannıktan üstün.
- ¹⁴ Aarif görer nereyi gider,
ahmak sa gezer karannıkta.

Ama bän annadım, ani onnarı ikisini dä bekleer bir-türlü ecel. ¹⁵Onuştan bän dedim kendi-kendimä: «Ahmaan eceli beni dä beklärsä, ozaman ne faydası var bana buncak

* ^{2:8}Ya da: «şarap için çölmek hem kana», «muzıka tertipleri».

зенгинниклерини. Едендим түркүжү адамнары хем карылары, хем адамнарын хошлууну — бир гарем*.
9 Бутақым, бүүк адам олдум, бендән илери Иерусалимдә йашайаннарын хепсини гечтим. Хем беним аарифлиим бенимнән калдыйды.

- 10 Гөзлерим не истәрсә, бән ону йапардым; үрееми хич бир хошлуктан узаклаштырмадым. Ураәм севинәрди йаптыым хербир ишә — бу олду бүтүн зааметлеримин өдүлү.
- 11 Ама бакып еллеримин йаптыкларына хем йаптыым о ишлерә, бән гөрдүм, ани хепси бош хем лүзгери кооламак гиби. Ер үзүндә хич бир файда йок.

Аарифлик хем ахмаклык боштур

- 12 Сора башладым сайыкламаа, не о аарифлик, делилик хем ахмаклык. Чүнкү не йапабилир о киши, ани гележек падишахын еринә?
Саде ону, не вардыр йапылды.
- 13 Да бән гөрдүм, ани аарифлик ахмаклыктан үстүн,
нижә дә айдыннык каранныктан үстүн.
- 14 Аариф гөрер нерейи гидер,
ахмак са гезер каранныкта.

* 2:8 Йа да: «шарап ичин чөлмек хем кана», «музыка тертиптери».

aarifliktän?» Da bän dedim kendimä: «Bu da boş». ¹⁶ Çünkü aarif adamı da, ahmak adamı da anmayacaklar her zaman; gelecek vakıt – ikisi dä unudulacak. Yazık, ani aarif adam da öler, ahmak adam da öler.

Çalışmak boşunadır

¹⁷ Bölecä bän üfkelen dim yaşamaya, neçinki er üzündä yapılan işlər bana göründü kötü. Hepsi boşuna, hepsi – lüzgeri koolamak gibi. ¹⁸ Bän üfkelen dim er üzündä yaptım işlerä, çünkü hepsini bän läüzüm brakayım ona, kim gelecek bendän sora. ¹⁹ Kim bilsin, o adam aarif mi olacak osa ahmak mı? Er üzündä kullanacak bütün benim varlımı, angısını bän kazandım zaametimnän hem aarifliimnän. Bu da boşuna.

²⁰ Bu beterä canım benim sıkıldı o işlerdän, ani bän yaptıydım er üzündä.

²¹ Çünkü insan var nasıl aarifliklän, bilgiylän hem becermäklän zaamet etsin, sora da hepsini kazandını läüzüm braksın ona, kim hiç çalışmamış. Bu da boşuna hem büük beladır. ²² Ne kazanêr insan er üzündä bunca zaametindän hem kahrılarında? ²³ Onun günnär boyunca zaametleri – acı hem kahr, gecä dä onun ürää raatlık bilmeer. Bu da boşuna.

²⁴ İnsan için imektän, içmektän hem zaametindän zevk almaktan islää bişey yoktur. Annadım, ani bu da

Ама бән аннадым, ани оннары икисини дә беклеер биртүрлү ежел. ¹⁵ Онуштан бән дедим кендикендимә: «Ахмаан ежели бени дә бекләрсә, озаман не файдасы вар бана бунжак аарифликтән?» Да бән дедим кендимә: «Бу да бош». ¹⁶ Чүнкү аариф адамы да, ахмак адамы да анмайажэklar херзаман; гележек вакыт — икиси дә унудулажэк. Йазык, ани аариф адам да өлер, ахмак адам да өлер.

Чалышмак бошунадыр

¹⁷ Бөлежә бән үфкелендим йашамайа, нечинки ер үзүндә йапылан ишләр бана гөрүндү көтү. Хепси бошуна, хепси — лүзгери кооламак гиби. ¹⁸ Бән үфкелендим ер үзүндә йаптыым ишлерә, чүнкү хепсини бән ләазым бракайым она, ким гележек бендән сора. ¹⁹ Ким билсин, о адам аариф ми олажэк оса ахмакмы? Ер үзүндә кулланажэк бүтүн беним варлыымы, ангысыны бән қазандым зааметимнән хем аарифлиимнән. Бу да бошуна.

²⁰ Бу бетерә жаным беним сыкылды о ишлердән, ани бән йаптыйдым ер үзүндә.

²¹ Чүнкү инсан вар насыл аарифликлән, билгийлән хем бежермәклән заамет етсин, сора да хепсини қазандыыны ләазым брақсын она, ким хич чалышмамыш. Бу да бошуна хем бүүк беладыр. ²² Не қазанэр инсан ер үзүндә бунжа зааметиндән хем қахырларындан? ²³ Онун гүннәр бойунжа зааметлери — ажы хем қахыр, гежә дә онун үрәә раатлык билмеер. Бу да бошуна.

Allahtandır. ²⁵Çünkü Onsuz kim var nasıl isin hem hoş-
lansın? ²⁶Adama, angısı hoş gelir Ona, O verer aariflik,
bilgi hem sevinç, günahker adama sa – zaamet: yivmaa
hem toplamaa zenginii, aniki topladını versin ona, kim
hoş gelir Allaha. Bu da boşuna hem lüzgeri koolamak gibi.

Herbir işin var vakıdı

3¹ Herbir işin var kendi zamanı,
gök altında herbir oluşun var kendi vakıdı:
² duumak vakıdı hem ölmäk vakıdı;
ekmäk vakıdı hem köklemäk vakıdı;
³ öldürmäk vakıdı hem ilaçlamak vakıdı;
yıkmaq vakıdı hem yapmak vakıdı;
⁴ aalamak vakıdı hem gülmäk vakıdı;
kahırlanmaq vakıdı hem oynamak vakıdı;
⁵ taş atmaq vakıdı hem taş toplamak vakıdı;
sarmaşmaq vakıdı hem sarmaşmamak vakıdı;
⁶ aaramak vakıdı hem kaybetmäk vakıdı;
saklamak vakıdı hem sibitmäk vakıdı;
⁷ yırtmaq vakıdı hem dikmäk vakıdı;
susmaq vakıdı hem lafetmäk vakıdı;
⁸ sevmäk vakıdı hem azetmetmäk vakıdı;
cenk vakıdı hem selemet vakıdı.

²⁴Инсан ичин имектән, ичмектән хем зааметиндән зевк алмактан исләә бишей йоктур. Аннадым, ани бу да Аллахтандыр. ²⁵Чүнкү Онсуз ким вар насыл исин хем хошлансын? ²⁶Адама, ангысы хош гелер Она, О верер аарифлик, билги хем севинч, гүнахкер адама са — заамет: йывмаа хем топламаа зенгиннии, аники топладыны версин она, ким хош гелер Аллаха. Бу да бошуна хем лүзгери кооламак гиби.

Хербир ишин вар вакыды

3¹ Хербир ишин вар кенди заманы,
гök алтында хербир олушун вар кенди вакыды:
² дуумак вакыды хем өлмәк вакыды;
екмәк вакыды хем көклемәк вакыды;
³ өлдүрмәк вакыды хем илачламак вакыды;
йыкмак вакыды хем йапмак вакыды;
⁴ ааламак вакыды хем гүлмәк вакыды;
кахырланмак вакыды хем ойнамак вакыды;
⁵ таш атмак вакыды хем таш топламак вакыды;
сармашмак вакыды хем сармашмамак вакыды;
⁶ аарамак вакыды хем кайбетмәк вакыды;
сакламак вакыды хем сыбытмак вакыды;
⁷ йыртмак вакыды хем дикмәк вакыды;
сусмак вакыды хем лафетмәк вакыды;
⁸ севмәк вакыды хем азетметмәк вакыды;
женк вакыды хем селемет вакыды.

⁹Чалышан адама онун зааметиндән не файда вар?
¹⁰Бән гөрдүм бу аар зааети, ангысыны Аллах верди

⁹Çalışan adama onun zaametindän ne fayda var? ¹⁰Bän gördüm bu aar zaameti, angısını Allah verdi insannara*. ¹¹O herbir işi vakıdında yarattı käämil. İnsannarın üreenä sonsuzluk annayışını** koydu, ama insannar annayamêrlar Allahın yaptıklarını baştan bitkiyâ kadar. ¹²Bän annadım, ani insannar için yaşamakta mutlu olmaktan*** taa ii bişey yoktur. ¹³Demäk, eer insanın varsa kolayı iyip-içsin hem sevin sin yaptı herbir işinä, bu – Allahtan baaşıştır. ¹⁴Annadım, ani Allahın hepsi yaptıkları kalacek her zaman: ona bişey eklenilmâz hem ondan bişey çıkarılmaz. Allah yapêr ölä, aniki insannar Ondan korksunnar.

¹⁵ Herbir iş, ani var hem ani olacek, onnar taa ileri vardı, çünkü Allah geçmişi tekrarläêr****.

Dünnedä doorusuzluk

¹⁶ Er üzündä taa bir iş gördüm:
sudun erindä – zakonsuzluk,
dooruluun erindä – kötülük.

¹⁷ Da kendi-kendimä dedim:
«Allah sud kesecek ikisinä dä –

* ^{3:10} Ya da: «Bu aar bir zaamet, angısını Allah verdi insannara, aniki zorluk çeksinnär».

** ^{3:11} Ya da: «dünneyi annamak».

*** ^{3:12} Ya da: «iilik yapmaktan».

**** ^{3:15} Ya da: «geçmişin hesabını sorêr».

инсаннара*. ¹¹О хербир иши вакыдында йаратты кӱй-мил. Инсаннарын үреенӱ сонсузлук аннайышыны** койду, ама инсаннар аннайамээрлар Аллахын йаптыкларыны баштан биткийӱ кадар. ¹²Бӱн аннадым, ани инсаннар ичин йашамакта мутлу олмактан*** таа ии бишей йоктур. ¹³Демӱк, еер инсанын варса колайы ийип-ичсин хем севинсин йаптыгы хербир ишинӱ, бу – Аллахтан баашыштыр. ¹⁴Аннадым, ани Аллахын хепси йаптыклары калажӱк херзаман: она бишей екленилмӱз хем ондан бишей чыкарылмас. Аллах йапӱр ӱлӱ, аники инсаннар Ондан корксуннар.

¹⁵ Хербир иш, ани вар хем ани олажӱк, оннар таа илери варды, чӱнкӱ Аллах гечмиши текрарлӱэр****.

Дӱннедӱ доорусузлук

¹⁶Ер ӱзӱндӱ таа бир иш гӱрдӱм:
судун ериндӱ – законсузлук,
доорулуун ериндӱ – кӱтӱлӱк.

¹⁷Да кенди-кендимӱ дедим:
«Аллах суд кесежӱк икисинӱ дӱ –
дооруйа да, кӱтӱйӱ дӱ,

* ^{3:10} Йа да: «Бу аар бир заамет, ангысыны Аллах верди инсаннара, аники зорлук чексиннӱр».

** ^{3:11} Йа да: «дӱннейи аннамак».

*** ^{3:12} Йа да: «иилик йапмактан».

**** ^{3:15} Йа да: «гечмишин хесабыны сорӱр».

dooruya da, kötüyä dä,
çünkü herbir oluşun hem herbir işin
vakıdı var».

¹⁸ İnsannar için bän kendi-kendimä dedim: «Allah deneer onnarı, aniki göstereyin onnara, ani onnar hayvan gibi. ¹⁹ Çünkü insannarın eceli hem hayvannarın eceli bir: nicä bunnar ölürsä, hep ölä öbürleri dä öler. Hem bunnar, hem onnar birtürlü soluyêr, insan hayvandan taa üstün diil. Herbir iş boşuna. ²⁰ Hepsi gider hep o erä: hepsi tozdan peydalandı, toza da dönecek. ²¹ Kim bilir: çıkêr mı insan duhu yukarı, iner mi hayvan duhu aşaa, er altına?»

²² Da bän gördüm, ani en iisi – insan hoşlansın kendi yaptıklarından. Bölädür onun kısmeti, çünkü kim ona var nasıl göstereyin, ne olur ondan sora?

Dünneyin zeetleri

4 ¹ Bän genä baktım er üzündä yapılan bütün baskılara da gördüm zeet çekenerin göz yaşlarını, ama onnarı yok kim raatlandırsın; kuvet – zeetleyicilerin tarafında, zeet çekeneri yok kim raatlandırsın.

² Da bän gördüm, ani onnar, kim artık ölmüş, yaşayanlardan taa mutlu. ³ Ama taa da mutlu onnar, kim taa duumamış hem er üzündä yapılan kötülükleri görmemiş.

⁴ Da bän gördüm, ani insanın hepsi zaametleri hem iş ustalıkları çekiler insannarın biri-birini çok görmesindän. Bu da boşuna hem lüzgeri koolamak gibi.

⁵ Ahmak, katlayıp ellerini, kendi-kendini iyer.

⁶ Ama taa ii raatlıkta kazanmaa bir auç,

чүнкү хербир олушун хем хербир ишин
вакыды вар».

¹⁸ Инсаннар ичин бән кенди-кендимә дедим: «Аллах денеер оннары, аники гөстерсин оннара, ани оннар хайван гиби. ¹⁹ Чүнкү инсаннарын ежели хем хайваннарын ежели бир: нижә буннар өлүрсә, хеп өлә өбүрлери дә өлер. Хем буннар, хем оннар биртүрлү солуйэр, инсан хайвандан таа үстүн диил. Хербир иш бошуна. ²⁰ Хепси гидер хеп о ерә: хепси тоздан пейдаланды, тоза да дөнежек. ²¹ Ким билер: чыкэр мы инсан духу йукары, инер ми хайван духу ашаа, ер алтына?»

²² Да бән гөрдүм, ани ен ииси — инсан хошлансын кенди йаптыкларындан. Бөладир онун кысмети, чүнкү ким она вар насыл гөстерсин, не олур ондан сора?

Дүннейин зеетлери

4 ¹ Бән генә бактым ер үзүндә йапылан бүтүн баскыларара да гөрдүм зеет чекеннерин гөз йашларыны, ама оннары йок ким раатландырсын; кувет — зеетлейижилерин тарафында, зеет чекеннери йок ким раатландырсын.

² Да бән гөрдүм, ани оннар, ким артык өлмүш, йашайаннардан таа мутлу. ³ Ама таа да мутлу оннар, ким таа дуумамыш хем ер үзүндә йапылан көтүлүклери гөрмеиш.

⁴ Да бән гөрдүм, ани инсанын хепси зааметлери хем иш усталыклары чекилер инсаннарын бири-бирини чок гөрмесиндән. Бу да бошуна хем лүзгери кооламак гиби.

nekadar zeet içindä hem lüzgeri koolamak gibi –
iki auç dolusu.

Yalnızlık

⁷Da genä bän gördüm er üzündä taa bir boşuna iş: ⁸tä bir yalnız adam, kimsey yok onun yanında: ne oolu, ne kardaşı. Zaaametleri onun bitmeer, ama gözü zenginnää doymêêr. «Kimin için bän çalışêrım, – düşüner o, – hem neçin vermeerim canıma hoşlansın?» Bu da boşuna – aar bir zaaamettir!

⁹İki kişi bir kişidän iidir, çünkü zaaametleri için onnar kableder islää ödek. ¹⁰Eer birisi düşärsä, onun kafadarı yardım edär ona kalksın. Ama ne yazık o kişiyä, kim düşärsä, da yanında bulunmazsa kimsey, kim yardım edär ona kalksın! ¹¹Hem dä iki kişi birerdä yatarsa, onnara olur sıcak. Ama nasıl yıınsın yalnız yatan? ¹²Bir kişiyi var nasıl ensemää, ama iki kişi var nasıl korunsun. Üç kat iplik kolay-kolay kopmaz.

Üüselmäk – boşuna

¹³Taa ii fukaara, ama aarif delikannı, nekadar ihtär, ama akılsız padişah, angısı sesirgenmeer nasaatlara. ¹⁴Çünkü delikannı çıktı zındandan, aniki padişah olmaa, makarki duudu fukaara kendi padişahlında.

- 5 Ахмак, катлайып еллерини, кенди-кендини ийер.
- 6 Ама таа ии раатлыкта казанмаа бир ауч, некадар зеег ичиндä хем лүзгери кооламакта – ики ауч долусу.

Йалнызлык

7 Да генä бän гөрдүм ер үзүндä таа бир бошуна иш: 8 тä бир йалныз адам, кимсей йок онун йанында: не оолу, не кардашы. Зааметлери онун битмеер, ама гөзү зенгиннä доймээр. «Кимин ичин бän чалышээрим, – дүшүнөр о, – хем нечин вермеерим жаныма хошлансын?» Бу да бошуна – аар бир зааметтир!

9 Ики киши бир кишидän иидир, чүнкү зааметлери ичин оннар кабледер ислää өдек. 10 Еер бириси дүшäрсä, онун кафадары йардым едär она калксын. Ама не йазык о кишийä, ким дүшäрсä, да йанында булунмазса кимсей, ким йардым едär она калксын! 11 Хем дä ики киши бирердä йатарса, оннара олур сыжак. Ама насыл йысынсын йалныз йатан? 12 Бир кишийи вар насыл енсемää, ама ики киши вар насыл корунсун. Үч кат иплик колай-колай копмаз.

Үүселмäk – бошуна

13 Таа ии фукаара, ама аариф деликанны, некадар ихтär, ама акылсыз падишах, ангысы сесиргенмеер насаатлара. 14 Чүнкү деликанны чыкты зындандан, аники падишах олмаа, макарки дууду фукаара кенди падишахлыгында.

¹⁵ Bän gördüm, ani hepsi, kim yaşadı hem örüdü er üzündä, izledilär padişah olacaa çocuu. ¹⁶ Onun ardına gidän insannar sayısızdı. Ama taa sora duuan insannar ondan kanaat olmadılar. Bu da boşuna hem lüzgeri koolamak gibi.

Allaha boş adamaklar için

¹⁷ Kullan kendini, Allahın evinä gidärkän. Taa ii gidäsin seslemää deyni, nekadar getiräsin bir düşünülmedik kurban, nicä yapêrlar akılsızlar, bilmeyeräk, ani yapêrlar fenalık.

5¹ Bişey söyleyeceykän,
alatlama Allahın önündä aazını açmaa.
Allah göktä, sän sä erdäysin, bu üzerä çok lafetmä.
² Nicä çok zaamet kuşkulu düşlär duudurêr,
hep ölä çok laf ahmaklık duudurêr.
³ Açan Allaha emin edersin, osaat tamanna onu. O beenmeer ahmakları. Adadıını yap! ⁴ Taa ii adamamaa, nekadar adadıını yapmamaa. ⁵ İzin vermä aazına günaha soksun seni. Haberciyä* demä: «Benim adadıım yannıştı». Ne läázım Allah üfkelensin senin laflarına da yaptığın işleri yok etsin? ⁶ Çok lafta da, çok düştä dä – boşluk, ama sän Allaha saygı göster.

* ^{5:5} Olmalı, laf gider Allahın Evindän haberci için, angısı toplêêr adanmış baaşışları.

¹⁵ Бән гөрдүм, ани хепси, ким йашады хем өрүдү ер үзүндә, изледиләр падишах олажаа чожуу. ¹⁶ Онун ардына гидән инсаннар сайысызды. Ама таа сора дууан инсаннар ондан канаат олмадылар. Бу да бошуна хем лүзгери кооламак гиби.

Аллаха бош адамаклар ичин

¹⁷ Куллан кендини, Аллахын евинә гидәркән. Таа ии гидәсин сеслемәә дейни, некадар гетирәсин бир дүшүнүлмедик курбан, нижә йапэрлар акылсызлар, билмейрәк, ани йапэрлар фенолык.

5¹ Бишей сөлейежейкән,
алатлама Аллахын өнүндә аазыны ачмаа.
Аллах гөктә, сән сә ердәйсин, бу үзерә чок
лафетмә.

² Нижә чок заамет кушкулу дүшләр дуудурэр,
хеп өлә чок лаф ахмаклык дуудурэр.

³ Ачан Аллаха емин едерсин, осаат таманна ону.
О беенмеер ахмаклары. Ададыны йап! ⁴ Таа ии адамамаа, некадар ададыны йапмамаа. ⁵ Изин вермә аазына гүнаха соксун сени. Хабержийә* демә: «Беним ададыым йаннышты». Не ләазым Аллах үфкеленсин сенин лафларына да йаптыын ишлери йок етсин? ⁶ Чок лафта да, чок дүштә дә – бошлук, ама сән Аллаха сайгы гөстер.

* ^{5:5} Олмалы, лаф гидер Аллахын Евиндән хабержи ичин, ангысы топлээр аданмыш баашышлары.

Zenginnik boştur

⁷ Eer görärsän, ani bir erdä fukaaraya baskı yapêrlar hem dä çiiñerlär dooruluu hem insan haklarını, şaşma buna, çünkü bir öndercinin üstünä var başka önderci, angısı gözleder onu, onun üstüä dä var taa büük zaabit*. ⁸ Ama insannar için taa faydalı, ki olsun bir padişah, angısı izmet eder tarlalara.

⁹ Kim parayı beener,
o insan paraya doymaz,
kim beener zenginnii,
o hiç bir zaman kazancına kanaat olmaz.
Bu da boşuna!

¹⁰ Varlık zeedelendikçä hazıroncu da zeedelener.
Ne faydası var ondan çorbacıya?
Kalêr sade siiretsin onu.

¹¹ Az da isä, çok ta isä işçi – onun uykusu raat.
Ama zenginin çok varlı oldu için,
onu uyku tutmêêr.

¹² Er üzündä bän gördüm büük bir kötülük:
insan toplêêr zenginnik kendi zararına –

¹³ bir uursuzluk beterinä o zenginnik kayıp olêr,
da şindi adam yok ne braksın ooluna.

¹⁴ İnsan çıplak çıkêr anasının karnısından,
dünneyä nasıl geldiysä, ölä dä gider.
O hiç bişey kendi zaametindän aucunda götürmüz.

¹⁵ Bu da bir büük kötülük:
dünneyä nasıl geldiysä, ölä dä gider.

* ^{5:7} Zaabit – önderci, şef.

Зенгинник боштур

⁷ Еер гөрәрсән, ани бир ердә фукаарайа баскы йапәрлар хем дә чиинерләр доорулуу хем инсан хакларыны, шашма буна, чүнкү бир өндөржинин үстүнә вар башка өндөржи, ангысы гөзледер ону, онун үстүә дә вар таа бүүк заабит*. ⁸ Ама инсаннар ичин таа файдалы, ки олсун бир падишах, ангысы измет едер тарлалара.

⁹ Ким парайы беенер,
о инсан парайа доймаз,
ким беенер зенгиннии,
о хич бир заман казанжына канаат олмаз.
Бу да бошуна!

¹⁰ Варлык зеделендикчә хазыронжу да
зеделенер.

Не файдасы вар ондан чорбажыйа?
Калэр саде сииретсин ону.

¹¹ Аз да исә, чок та исә ишчи — онун уйкусу раат.
Ама зенгинин чок варлыы олдуу ичин,
ону уйку тутмээр.

¹² Ер үзүндә бән гөрдүм бүүк бир көтүлүк:
инсан топлээр зенгинник кенди зарарына —

¹³ бир уурсузлук бетеринә о зенгинник кайып
олэр,

да шинди адам йок не браксын оолуна.

¹⁴ Инсан чыплак чыкэр анасынын карнысындан,
дүннейә насыл гелдийсә, өлә дә гидер.

* ^{5:7} Заабит — өндөржи, шеф.

Ne fayda var ona naafilä zaamettän?

¹⁶ Ömür boyunca onun günneri geçer karannıkta, büyük kahırda, zeettä hem üfkedä.

¹⁷ Sora bän gördüm, ani insana deyni er üzündä en iisi hem doorusu – iyip-içmää hem sevinmää kendi zaametinä ömür boyunca o sayılı günnerdä, ani vermiş ona Allah, çünkü budur onun kısmeti. ¹⁸ Eer Allah verärsä bir insana zenginnik, varlık hem kolaylık kullanmaa onnarı, kendi payını kabletmää hem sevinmää kendi zaametinä, bu Allahtan baaşıştır. ¹⁹ Bölä insan kendi ömürü için pek düşünmeer, çünkü Allah doldurêr onun üreeni sevinçlän.

6 ¹ Er üzündä gördüm taa bir kötülük, angısı dayma gelir insanın başına. ² Allah verer insana zenginnik, varlık hem saygı, istedii herbir iş var, ama Allah kolaylık vermeer ona kullansın bu işleri, onun erinä başkası kullanêr. Bu da boş hem aar bir dert.

³ Adamın olsa üz uşaa, da o çok yıl yaşasa, ömürü uzun olsa, ama o kısmetli kana-kana yaşamadıysa hem mezara bilä gömülmediysä, ölü duumuş uşak ondan taa kısmetlidir, bän deerim. ⁴ O uşak naafilä gelir hem karrannaa gider, hem adı onun kaybeler karannıkta. ⁵ O uşak

О хич бишей кенди зааметиндән аужунда
гөтүрмәз.

15 Бу да бир бүүк көтүлүк:

дүннейә насыл гелдийсә, өлә дә гидер.

Не файда вар она наафилә зааметтән?

16 Өмүр бойунжа онун гүннери гечер каранныкта,
бүүк кахырда, зеттә хем үфкедә.

17 Сора бән гөрдүм, ани инсана дейни ер үзүндә
ен ииси хем доорусу – ийип-ичмәә хем севинмәә
кенди зааметинә өмүр бойунжа о сайылы гүннердә,
ани вермиш она Аллах, чүнкү будур онун кысмети.

18 Еер Аллах верәрсә бир инсана зенгинник, варлык
хем колайлык кулланмаа оннары, кенди пайыны
каблетмәә хем севинмәә кенди зааметинә, бу Ал-
лахтан баашыштыр. 19 Бөлә инсан кенди өмүрү ичин
пек дүшүнмеер, чүнкү Аллах долдурэр онун үреени
севинчлән.

6 1 Ер үзүндә гөрдүм таа бир көтүлүк, ангысы дай-
ма гелер инсанын башына. 2 Аллах верер инсана
зенгинник, варлык хем сайгы, истедии хербир иш
вар, ама Аллах колайлык вермеер она куллансын бу
ишлери, онун еринә башкасы кулланэр. Бу да бош
хем аар бир дерт.

3 Адамын олса үз ушаа, да о чок йыл йашаса, өмүрү
узун олса, ама о кысметли кана-кана йашамадыйса хем
мезара билә гөмүлмедийсә, өлү дуумуш ушак ондан
таа кысметлидир, бән деерим. 4 О ушак наафилә гелер

ne güneşi görer, ne dâ bişey biler, ama o taa raat, nekadar o adam, ⁶ angısı kismetinâ sevinmemiş, iki bin yıl yaşasa bilä. İki dâ hep bir erä giderlär.

⁷ İnsan hep çalışêr buazı için, ama hep doymêêr.

⁸ Ozaman aarifin ne üstünnüü var akılsızın önündä, hem yoksula ne fayda var, eer o bilärsä, nasıl götürmää kendini aalemnän?

⁹ Taa ii sevinmää ona, neyi gözün görer, nekadar düş gütmää onun için, neyi canın çeker. Bu da boşuna hem lüzgeri koolamak gibi.

¹⁰ Dünnedä ne varsa, adı artık koyulmuştur, insanın ne olduu artık biliner.

O yok nasıl çekişsin kendindän kaavi olannan.

¹¹ Nekadar çok laf varsa, okadar taa çok boşluk – insana bunun ne faydası var?

¹² İnsanın ömürü gelip-geçer gölgä gibi.

Kim biler, onun sayılı günnerindä islää iş nedir?

Bu insana kim var nasıl sölesin, ne olacek er üzündä ondan sora?

хем караннаа гидер, хем ады онун кайбелер каран-
ныкта. ⁵О ушак не гүнеши гөрер, не дә бишей билер,
ама о таа раат, некадар о адам, ⁶ангысы кысметинä
севинмемиш, ики бин йыл йашаса билä. Икиси дә
хеп бир ерä гидерлär.

7 Инсан хеп чалышэр буазы ичин, ама хеп
доймээр.

8 Озаман аарифин не үстүннүү вар акылсызын
өнүндä,
хем йоксула не файда вар,
еер о билäрсä, насыл гөтүрмää кендини
аалемнän?

9 Таа ии севинмää она, нейи гөзүн гөрер,
некадар дүш гүтмää онун ичин, нейи жанын
чекер.
Бу да бошуна хем лүзгери кооламак гиби.

10 Дүннедä не варса, ады артык койулмуштур,
инсанын не олдуу артык билинер.
О йок насыл чекишсин кендиндän каави
оланнан.

11 Некадар чок лаф варса, окадар таа чок бошлук —
инсана бунун не файдасы вар?

12 Инсанын өмүрү гелип-гечер гөлгä гиби.
Ким билер, онун сайылы гүннериндä
ислää иш недир?
Бу инсана ким вар насыл сөлесин,
не олажэк ер үзүндä ондан сора?

Aarif nasaatlar

- 7¹ İi ad burcu kokulu oloydan iidir,
hem ölüm günü duuma günündän iidir.
- 2 Taa ii girmää o evä, neredä aalêêrlar,
nekadar konuş evinä,
çünkü ölüm herbir insanın ecelidir, herbir diri
insan ko aklında tutsun bunu.
- 3 Kahır gülmektän iidir,
çünkü kahırlı surat ürää sevindirer.
- 4 Akıllı insanın ürää – aalamak evindä,
akılsızın ürää sä – şennik evindä.
- 5 Taa ii seslemää aarifin azarını,
nekadar işitmää akılsızların türküsünü,
6 çünkü akılsızın gülmesi –
çüvenin altında yanar çalı-çırpının çatırtısı gibi.
Bu da boşuna.
- 7 Baskı var nasıl aarifi yapsın akılsız,
baaşış bozêr üreeni.
- 8 İşin bitkisi onun çeketmesindän iidir,
taa ii saburlu olmaa, nekadar hodul.
- 9 Çabuk üfkelänmä,
üfkä akılsızların üreendä yaşêêr.
- 10 Sorma: «Neçin evelki günnär
büünkülerindän taa iiydi?» –
çünkü bunu sormaa deyni akıl diil läözüm.

Аариф насаатлар

- 7**¹ Ии ад буржу кокулу олойдан иидир,
хем өлүм гүнү дуума гүнүндән иидир.
- ² Таа ии гирмää о евää, нередä аалээрлар,
некадар конуш евинä,
чүнкү өлүм хербир инсанын ежелидир,
хербир дири инсан ко аклында тутсун буну.
- ³ Кахыр гүлмектән иидир,
чүнкү кахырлы сураат үрää севиндирер.
- ⁴ Акыллы инсанын үрää – ааламак евиндä,
акылсызын үрää сä – шенник евиндä.
- ⁵ Таа ии сеслемää аарифин азарыны,
некадар ишитмää акылсызларын түркүсүнү,
⁶ чүнкү акылсызын гүлмеси –
чүвенин алтында йанар чалы-чырпынын
чатыртысы гиби.
Бу да бошуна.
- ⁷ Баскы вар насыл аарифи йапсын акылсыз,
баашыш бозэр үреени.
- ⁸ Ишин биткиси онун чекетмесиндән иидир,
таа ии сабурлу олмаа, некадар ходул.
- ⁹ Чабук үфкеләнмä,
үфкä акылсызларын үреендä йашээр.
- ¹⁰ Сорма: «Нечин евелки гүннär
бүүнкүлериндән таа иийди?» –
чүнкү буну сормаа дейни акыл диил лääзым.

- 11 Aariflik varlık gibi iidir,
er üzündä yaşayannar için faydalıdır.
- 12 Aariflik, nicä dä para, verer koruntu,
ama aarifliin üstünnüü onda,
ani o koruyêr çorbacısının yaşamasını.
- 13 Bak Allahın yaptıklarına:
kim var nasıl doorutsun onu,
neyi O yarattı buruk?
- 14 İi gündä mutlu ol,
ama belalı gündä kuşkulu ol,
onu da, bunu da yarattı Allah,
da insan yok nasıl bilsin, ne olur ondan sora.
- 15 Boş ömürümdä bän gördüm türlü işleri:
dooru insanı, angısı öler dooruluunnan,
hem kötü insanı,
angısı kötülüünnän uzun ömür yaşêêr.
- 16 Ne pek dooru ol, ne dä pek aarif.
Neçin kendini yok edäsin?
- 17 Ne pek kötü ol, ne dä akılsız.
Neçin vakıdından ileri öläsin?
- 18 Birinci nasaati tut, ikincisindän dä elini çekmä,
çünkü Allahtan korkan insan
tamannêêr onu da, bunu da.
- 19 Aariflik aarif insanı yapêr taa kaavi,
nekadar kasabanın on öndercisi.

- 11 Аарифлик варлык гиби иидир,
ер үзүндә йашайаннар ичин файдалыдыр.
- 12 Аарифлик, нижә дә пара, верер корунту,
ама аарифлиин үстүннүү онда,
ани о коруйэр чорбажысынын йашамасыны.
- 13 Бак Аллахын йаптыкларына:
ким вар насыл доорутсун ону,
нейи О йаратты бурук?
- 14 Ии гүндә мутлу ол,
ама белалы гүндә кушкулу ол,
ону да, буну да йаратты Аллах,
да инсан йок насыл билсин, не олур ондан сора.
- 15 Бош өмүрүмдә бән гөрдүм түрлү ишлери:
доору инсаны, ангысы өлер доорулууннан,
хем көтү инсаны,
ангысы көтүлүүннән узун өмүр йашээр.
- 16 Не пек доору ол, не дә пек аариф.
Нечин кендини йок едәсин?
- 17 Не пек көтү ол, не дә акылсыз.
Нечин вакыдындан илери өләсин?
- 18 Биринжи насааты тут, икинжисиндән дә
елини чекмә,
чүнкү Аллахтан коркан инсан
таманнээр ону да, буну да.
- 19 Аарифлик аариф инсаны йапэр таа каави,

- 20 Gerçektän, er üzündä yok bir dä dooru insan,
ani herzaman iilik yapsın hem günaha hiç
girmesin.
- 21 Sölenilän herbir lafa alıpsatma,
zerä işidärsin, nasıl senin çıraan kötüleer seni.
- 22 Çünkü senin ürään biler,
ani sän kendin dä çok kerä vardır kötülediin aalemi.
- 23 Hepsini bunnarı bän aarifliklän denedim da dedim:
«Aarif olacam»,
ama aariflik uzaklaştı bendän.
- 24 Çok uzak hem pek derin olan işi
kim bulabilir?
- 25 Da bän neetlendim aariflii annamaa,
aaraştırmaa hem bulmaa,
savaştım annamaa, ani kötülük – akılsızlıktır,
ahmaklık – deliliktir.
- 26 Da annadım bän, ani ölümdän taa acı o karı,
angısı tuzak gibi,
onun ürää avcı kapkanıdır,
elleri sincirdir.
Allahın önündä dooru yaşayan adam
o karıdan kurtulur,
günahker sä ona esir olur.

27 Tä ne üürendim bän, – dedi Eklesiast, – bir akıllı
çözüm bulmak için, bir işi öbürünä ekleyeräk:

некадар касабанын он өндөржиси.

20 Герчектән, ер үзүндә йок бир дә доору инсан,
ани херзаман иилик йапсын хем гүнаха хич
гирмесин.

21 Сөленилән хербир лафа алыпсатма,
зерә ишидәрсин, насыл сенин чыраан
көтүлеер сени.

22 Чүнкү сенин үрәән билер,
ани сән кендин дә чок керә вардыр
көтүледиин аалеми.

23 Хепсини буннары бән аарифликлән денедим
да дедим:

«Аариф олажам»,
ама аарифлик узаклашты бендән.

24 Чок узак хем пек дерин олан иши
ким булабилир?

25 Да бән неетлендим аарифлии аннамаа,
аараштырмаа хем булмаа,
саваштым аннамаа, ани көтүлүк —
акылсызлыктыр,
ахмаклык — делиликтир.

26 Да аннадым бән, ани өлүмдән таа ажы о кары,
ангысы тузак гиби,
онун үрәә авжы капканыдыр,
еллери синжирдир.

- 28 hep aarardım, ama bulamardım –
bän buldum bin adamın arasında
sade bir dooru adam*,
bir dä dooru karı bulamadım.
29 Tä ne üürendim bän:
Allah yarattı insannarı dooru,
ama onnar türlü şiretliklerä tapınêrlar.

8¹ Aarif adam gibi kimdir?
Kim var nasıl açıklasın herbir işi?
Aariflik aydinnadêr insanın üzünü
hem yımışadêr onun sert suratını.

Seslä padişahı

² Bän deerim: Seslä padişahın nasaatını, çünkü sän emin ettin Allahın önündä. ³ Alatlama ayırılmaa padişahın önündän hem tutunma kötü işän, çünkü o hepsini istediini yapar. ⁴ Padişahın sözündä var kuvet; kim ona deyâbilir: «Ne yapêrsın sän?»

⁵ Onun buyurduunu sesleyän kötü iş yapmaz,

* ^{7:28} Ya da: «bir akıllı adam».

Аллахын ӧнӧндӧ доору йашайан адам
о карыдан куртулур,
гӱнахкер сӧ она есир олур.

²⁷Тӧ не ӱӱрендим бӧн, – деди Екlesiаст, – бир акыл-
лы чӧзӱм булмак ичин, бир иши ӧбӱрӱнӧ еклейерӧк:

²⁸ хеп аарардым, ама буламардым –
бӧн булдум бин адамын арасында
саде бир доору адам*,
бир дӧ доору кары буламадым.

²⁹Тӧ не ӱӱрендим бӧн:
Аллах йаратты инсаннары доору,
ама оннар тӱрлӱ ширетликлерӧ тапынӧрлар.

8¹ Аариф адам гиби кимдир?
Ким вар насыл ачыкласын хербир иши?
Аарифлик айдыннадӧр инсанын ӱзӱнӱ
хем йымышадӧр онун серт суратыны.

Сеслӧ падишахы

²Бӧн деерим: Сеслӧ падишахын насаатыны, чӱнкӱ
сӧн емин етгин Аллахын ӧнӧндӧ. ³Алатлама айырыл-
маа падишахын ӧнӧндӧн хем тутунма кӧтӱ иштӧн, чӱн-
кӱ о хепсини истедиини йапар. ⁴Падишахын сӧзӱндӧ
вар кувет; ким она дейӧбилир: «Не йапӧрсын сӧн?»

⁵ Онун буйурдууну сеслейӧн кӧтӱ иш йапмаз,

* ^{7:28} Йа да: «бир акыллы адам».

- aarif kiři bunun vakıdını
hem dooru davranışını biler.
- 6 Çünkü herbir işin vakıdı hem yolu var,
insanın sa başına çok bela geler.
- 7 Kimsey bilmeer, ne olacek sora;
kim ona var nasıl sölesin, ne olacek?
- 8 İnsanın yok kuvedi, tutup lüzgeri,
ona çorbacı olsun,
hem onun yok kuvedi
çorbacı olsun ölüm gününä.
Asker yok nasıl kaçsın cenktän,
kötülük yapan kötülüännän kurtulamaz.

⁹ Hepsini bunnarı gördüm, açan aklımnan savaştım
annamaa, ne olêr er üzündä. Kimi kerä insan kullanêr
başka insanı da verer ona zarar.

Kötülär hem doorular

¹⁰ Hem dä bän gördüm, nasıl gömârdilär kötöleri, angı-
ları ne zamansa gelârdilär ayoşlu erä, ama sora unuduldular
o kasabada, neredä kötülük yaptılar*. Bu da boşuna.

¹¹ Kötülük için sud çabuk kesilmäzsä, insanın ürää
alışêr kötülük yapmaa. ¹² Günahker üz kerä kötülük yapsa
hem uzun ömür yaşasa bilä, bän bilerim, ani taa ii olacek
onnara, kim Allahtan korkêr hem Onun önündä saygıy-
lan durêr. ¹³ Günahker sä mutlu olmayacak, onun günneri

* ^{8:10} Ya da: «dooruluk yapannar sa unuduldular o kasabada».

- аариф киши бунун вақыдыны
хем доору давранышыны билер.
- 6 Чүнкү хербир ишин вақыды хем йолу вар,
инсанын са башына чок бела гелер.
- 7 Кимсей билмеер, не олажэк сора;
ким она вар насыл сөлесин, не олажэк?
- 8 Инсанын йок куведи, тутуп лүзгери,
она чорбажы олсун,
хем онун йок куведи
чорбажы олсун өлүм гүнүнә.
Аскер йок насыл качсын женктән,
көтүлүк йапан көтүлүүннән куртуламаз.

9 Хепсини буннары гөрдүм, ачан аклымнан саваш-
тым аннамаа, не олэр ер үзүндә. Кими керә инсан
кулланэр башка инсаны да верер она зарар.

Көтүләр хем доорулар

10 Хем дә бән гөрдүм, насыл гөмәрдиләр көтүлери,
ангылары незаманса геләрдиләр айозлу ерә, ама сора
унудулдулар о касабада, нередә көтүлүк йаптылар*.
Бу да бошуна.

11 Көтүлүк ичин суд чабук кесилмәзсә, инсанын
үрәә алышэр көтүлүк йапмаа. 12 Гүнахкер үз керә кө-
түлүк йапса хем узун өмүр йашаса билә, бән билерим,

* 8:10 Йа да: «доорулук йапаннар са унудулдулар о ка-
сабада».

uzamayacak, onnar olacek gölgä gibi, neçinki o korkmêêr Allahtan.

¹⁴ Er üzündä razgeler taa bir boş iş: dooru insanın başına geler o, ne kazanêr kötü insan, kötü insanın da başına geler o, ne kazanêr dooru insan. Bu da boşuna, deerim.

¹⁵ Da bän metettim şennii, çüinkü er üzündä insan için iyip-içmektän, şennenmektän taa ii bişey yoktur. Bu kalêr insana onun zaametlerindän, ömür boyunca hepsi günnerindä, angılarını Allah verdi ona er üzündä.

¹⁶ Bu üzerä bän neetlendim annayım aariflii hem göreyim insanın er üzündä zaametlerini, çüinkü insanın gözleri gecä-gündüz uyku bilmeer. ¹⁷ Da bän gördüm Allahın bütün işlerini. İnsan er üzündä yapılan işleri annayamêêr. Nekadar da savaşa, hep okadar annayamaz. Eer bir aarif desä bilä, ani o biler, o da annayamaz.

Herkezin eceli birtürlü – ölüm

9 ¹ Bölecä bunnarı hepsini düşünüp, annadım, ani hem doorular, hem aariflär, hem onnarın yaptıkları Allahın elindädür, kimsey bilmeer, ne bekleer onu: sevgi mi osa üfkä mi. ² Herkezin eceli birtürlü: doorunun hem kötünün, pakın hem mındarın, kurban verenin hem vermeyenin. İi insana ne olursa, günahkerä dä olêr, emin edenä ne olursa, emin etmäâ korkana da hep o olêr. ³ Er üzündä yapılan herbir işin kötü tarafı o, ani herkezin eceli birtürlü. Hem

ани таа ии олажэк оннара, ким Аллахтан коркэр хем Онун онүндә сайгыйлан дурэр. ¹³Гүнахкер сә мутлу олмайажэк, онун гүннери узамайажэк, оннар олажэк гөлгә гиби, нечинки о коркмээр Аллахтан.

¹⁴Ер үзүндә разгелер таа бир бош иш: доору инсанын башына гелер о, не казанэр көтү инсан, көтү инсанын да башына гелер о, не казанэр доору инсан. Бу да бошуна, деерим. ¹⁵Да бән мететтим шеннии, чүнкү ер үзүндә инсан ичин ийип-ичмектән, шенненмектән таа ии бишей йоктур. Бу калэр инсана онун зааметлериндән, өмүр бойунжа хепси гүннериндә, ангыларыны Аллах верди она ер үзүндә.

¹⁶Бу үзерә бән неетлендим аннайым аарифлии хем гөрөйим инсанын ер үзүндә зааметлерини, чүнкү инсанын гөзлери гежә-гүндүз уйку билмеер. ¹⁷Да бән гөрдүм Аллахын бүтүн ишлерини. Инсан ер үзүндә йапылан ишлери аннайамээр. Некадар да савашса, хеп окадар аннайамаз. Еер бир аариф десә билә, ани о билер, о да аннайамаз.

Херкезин ежели биртүрлү – өлүм

9 ¹Бөлежә буннары хепсини дүшүнүп, аннадым, ани хем доорулар, хем аарифләр, хем оннарын йаптыклары Аллахын елиндәдир, кимсей билмеер, не беклеер ону: севги ми оса үфкә ми. ²Херкезин ежели биртүрлү: доорунун хем көтүнүн, пакын хем мындарын, курбан веренин хем вермейенин. Ии инсана не олурса, гүнахкерә дә олэр, емин еденә не олурса, емин етмәә коркана да хеп о олэр. ³Ер үзүндә

dä insannarın ürekleri dolu kötülüklän. Ömür boyunca onnarın üreklerindä var delilik, sora da onnar giderlär ölülär arasına. ⁴ Ama yaşayannarın arasında herkezindä var umut. Diri köpek olmaa taa ii, nekadar ölü aslan.

- ⁵ Dirilär biler, ani onnar ölecek, ama ölülär hiç bişey bilmeer, onnar için artık ödül yoktur, onnar kimseyin aklında da kalmadılar.
- ⁶ Onnarın sevgisi, üfkesi hem kıskançlı artık kayıp olmuşlar da birtaa pay almayaceklar o işlerdä, ne olêr er üzündä.

⁷ Git, sevinmäklän i ekmeeni hem iç şarabını şen üreklän, çünkü Allah razı oldu senin yaptıklarına. ⁸ Herzaman taşı en ii rubanı hem yaala başını burcu kokulu oloylan. ⁹ Allahtan verili gelip-geçän ömürünü er üzündä sevineräk yaşa sevgili karınnan barabar. Çünkü yaşamaktan hem er üzündä zaametlerindän senin ödülün budur. ¹⁰ Yaptıın işi bütün ürektän yap, çünkü ölülerin dünnesindä, nereyi sän gidecän, yok ne iş, ne neet, ne bilgi, ne aariflik.

Aariflik kimi kerä yardım etmeer

- ¹¹ Er üzündä bän taa bir iş gördüm: kaçmakta kimi kerä ensämeer hızlı kaçannar,

йапылан хербир ишин көтү тарафы о, ани херкезин ежели биртүрлү. Хем дә инсаннарын үректери долу көтүлүклән. Өмүр бойунжа оннарын үректериндә вар делилик, сора да оннар гидерләр өлүләр арасына.

⁴ Ама йашайаннарын арасында херкезиндә вар умут. Дири көпек олмаа таа ии, некадар өлү аслан.

⁵ Дириләр билер, ани оннар өлежек, ама өлүләр хич бишей билмеер, оннар ичин артык өдүл йоктур, оннар кимсейин аклында да калмадылар.

⁶ Оннарын севгиси, үфкеси хем кысканчлыгы артык кайып олмушлар да биртаа пай алмайажеклар о ишлердә, не олэр ер үзүндә.

⁷ Гит, севинмәклән и екмеени хем ич шарабыны шен үреклән, чүнкү Аллах разы олду сенин йаптыкларына. ⁸ Херзаман ташы ен ии рубаны хем йаала башыны буржу кокулу олойлан. ⁹ Аллахтан верили гелип-гечән өмүрүнү ер үзүндә севинерәк йаша севгили карыннан барабар. Чүнкү йашамактан хем ер үзүндә зааметлериндән сенин өдүлүн будур. ¹⁰ Йаптыын иши бүтүн үректән йап, чүнкү өлүлерин дүннесиндә, нерейи сән гидежән, йок не иш, не неет, не билги, не аарифлик.

Аарифлик кими керә йардым етмеер

¹¹ Ер үзүндә бән таа бир иш гөрдүм: качмакта кими керә енсәмеер хызлы качаннар,

cenktä – kaavilär,
aariflerdä yok ekmek,
becerikli insannarda – zenginnik
hem üürenmişlerdä – hayır gütmäk,
neçinki herkezin var vakıdı hem eceli.

¹² İnsan bilmeer, nezaman gelecek onun saadı: nasıl balık tutulêr amansız setkaylan hem kuş tutulêr prinkaylan, ölä insanın da başına gelir kem saat*.

¹³ Er üzündä gördüm taa bir aariflik, o beni pek şaştır-
dı: ¹⁴ vardı bir küçük kasaba, orada az insan yaşardı. Bir kuvetli padişah, o kasabayı almaa deyni, sardı onu büyük yapıntıların. ¹⁵ Kasabada vardı bir fukaara, ama aarif adam. Aarifliinnän o adam kurtardı kasabayı. Ama sora bu fukaara adamı kimsey anmadı.

¹⁶ Ozaman bän dedim:

«Aariflik taa ii, nekadar kuvet».
Ama fukaaranın aarifliini hesaba almêêrlar
hem onun sözlerini seslämeerlär.

¹⁷ Taa ii seslemää aarifin yavaş sözlerini,
nekadar akılsızların arasından öndercinin
baarmasını.

¹⁸ Aariflik silähtan iidir, ama bir günahker**
var nasıl herbir islää işi bozsun.

* ^{9:12} Kem saat – insanın yaşamasında zor, belalı vakıt.

** ^{9:18} Ya da: «bir yanlışlık».

женктä – каавилär,
аарифлердä йок екмек,
бежерикли инсаннарда – зенгинник
хем үүренмишлердä – хайыр гүтмäk,
нечинки херкезин вар вакыды хем ежели.

¹²Инсан билмеер, незаман гележек онун саады: на-
сыл балык тутулэр амансыз сеткайлан хем куш тутулэр
принкайлан, öлä инсанын да башына гелер кем саат*.

¹³Ер үзүндä гөрдүм таа бир аарифлик, о бени пек
шаштырды: ¹⁴варды бир күчүк касаба, орада аз инсан
йашарды. Бир куветли падишах, о касабайы алмаа
дейни, сарды ону бүүк йапынтыларлан. ¹⁵Касабада
варды бир фукаара, ама аариф адам. Аарифлииннән
о адам куртарды касабайы. Ама сора бу фукаара ада-
мы кимсей анмады.

¹⁶Озаман бән дедим:

«Аарифлик таа ии, некадар кувет».

Ама фукааранын аарифлиини хесаба алмээрлар
хем онун сөзлерини сесләмеерлär.

¹⁷ Таа ии сеслемäя аарифин йаваш сөзлерини,
некадар акылсызларын арасындан
өндөржинин баармасыны.

¹⁸ Аарифлик силäхтан идир, ама бир гүнахкер**
вар насыл хербир ислäя иши бозсун.

* ^{9:12} Кем саат – инсанын йашамасында зор, белалы
вакыт.

** ^{9:18} Йа да: «бир йаннышлык».

Aarif sözlär

10 ¹ Nasıl ölü sineklär bozêrlar burcu kokulu oloyları,
ölä bir küçük ahmaklık ta bastırêr aariflii hem
hatırı.

² Aarifin ürää çeker onu saa tarafa,
akılsızın sa – sol tarafa.

³ Ahmak adam yolca gitsä bilä, ona akıl etişmeer,
hepsi görer onun ahmak olduunu.

⁴ Öndercinin üfkesi sana karşı tutuşarsa,
erindän ayırılma,
neçinki usluluk büyük günahları yımışadêr.

⁵ Er üzündä gördüm taa bir kötülük,
angısını padişah yapêr:

⁶ ahmakları üüsek erlerä koyêrlar,
zenginnär sä aşaaada kalêrlar.

⁷ Gördüm bän, nasıl çıraklar beygirdä atlı,
zaabitlär dä, çıraklar gibi, yayan giderlär.

⁸ Kim kazêr kuyu, o kendisi var nasıl kuyuya düşsün,
kim kırêr taş duvarı, onu var nasıl dalasın yılan.

⁹ Kim taş çıkarêr, o var nasıl sakatlansın,
kim odun yarêr, o korkulu duruma girer.

¹⁰ Nacak körsä, üzü bilenmemişsä,
ozaman taa çok kuvet kullanmaa läüzüm,
aariflik sä işi başarmaa yardım eder.

¹¹ Ne faydası var büücüyä,

Аариф сөзләр

10 ¹ Насыл өлү синекләр бозэрлар буржу кокулу олойлары,

өлә бир күчүк ахмаклык та бастырэр
аарифлии хем хатыры.

² Аарифин үрәә чекер ону саа тарафа,
акылсызын са – сол тарафа.

³ Ахмак адам йолжа гитсә билә, она акыл
етишмеер,
хепси гөрер онун ахмак олдууну.

⁴ Өндержинин үфкеси сана каршы тутушарса,
ериндән айырылма,
нечинки услулук бүүк гүнахлары йымышадэр.

⁵ Ер үзүндә гөрдүм таа бир көтүлүк,
ангысыны падишах йапэр:

⁶ ахмаклары үүсек ерлерә койэрлар,
зенгиннәр сә ашаада калэрлар.

⁷ Гөрдүм бән, насыл чыраклар бейгирдә атлы,
заабитләр дә, чыраклар гиби, йайан гидерләр.

⁸ Ким казэр куйу, о кендиси вар насыл куйуйа
дүшсүн,

ким кырэр таш дувары, ону вар насыл
даласын йылан.

⁹ Ким таш чыкарэр, о вар насыл сакатлансын,
ким одун йарэр, о коркулу дурума гирер.

eer onu yılan dalarsa, büü yapılmadaan?

12 Arifin aazından sözlär hoştur,
ahmaan sözleri sä onu kendisini yok eder:

13 onun ilk sözleri – ahmaklık,
son sözleri sä – fena deliliktir.

14 Akılsız çok-çok lafeder.
İnsan bilmeer, ne olacek ilerdä;
kim var nasıl ona sölesin,
ne olacek ondan sora?

15 Akılsızları zaamet yoruldêr,
onnar kasabaya götürän yolu bilä bilmeer.

16 Vay sana, memleket,
eer senin padişahın taa uşaksa,
öndercilerin dä sabaalendän konuşarsa.

17 Ne mutlu sana, memleket,
eer senin padişahın soyluysa,
hem öndercilerin iyip-içärsä uygun vakıtta –
diil sarfoşluk için, ama kuvetlenmäk için.

18 Eer insan haylazsa, evin tavanı çökär,
elleri haylak durarsa, evin örtüsü akar.

19 Konuşlar şennik için yapılêr,
şarap yaşamayı şenneder,
ama herbir işä para läüzüm.

- 10 Наҗак көрсә, үзү биленмемишсә,
озаман таа чок кувет кулланмаа ләәзым,
аарифлик сә иши башармаа йардым едер.
- 11 Не файдасы вар бүүжүйә,
еер ону йылан даларса, бүү йапылмадаан?
- 12 Аарифин аазындан сөзләр хоштур,
ахмаан сөзлери сә ону кендисини йок едер:
- 13 онун илк сөзлери – ахмаклык,
сон сөзлери сә – фена делиликтир.
- 14 Акылсыз чок-чок лафедер.
Инсан билмеер, не олажэк илердә;
ким вар насыл она сөлесин,
не олажэк ондан сора?
- 15 Акылсызлары заамет йорулдэр,
оннар касабайа гөтүрән йолу билә билмеер.
- 16 Вай сана, мемлекет,
еер сенин падишахын таа ушакса,
өндержилерин дә сабаалендән конушарса.
- 17 Не мутлу сана, мемлекет,
еер сенин падишахын сойлуйса,
хем өндержилерин ийип-ичәрсә уйгун вакытта –
диил сарфошлук ичин, ама куветленмәк ичин.
- 18 Еер инсан хайлазса, евин таваны чөкәр,
еллери хайлак дурарса, евин өртүсү акар.

20 Aklınca bilä kötülämä padişahı,
yatak içerindä betvalama zengini,
çünkü göktä uçan kuş
var nasıl gezdiresin senin laflarını,
kanatlı olan
var nasıl annatsın senin sölediklerini.

11 ¹ Ekmeeni suya at*, çok gündän sora onu bulursun.

² Varlığını edi ya da sekiz kişiyä payet,
çünkü bilmeersin,
er üzündä nesoy bela var nasıl başına gelsin.
³ Bulutlar suylan doluysa, onnar erä yaamuru yaadırır.
Eer fidan düşärsä üülen tarafına ya da poyraza,
nereyi düştüysä, o erdä kalar.
⁴ Lüzgeri gözledän ekmäz, bulutlara bakan biçmäz.
⁵ Uşak nasıl anasının karnısında oluşêr bilmediin
gibi,
Yaradıcı Allahın yaptıklarını da bilmäzsin.
⁶ Toomunu ek sabaalen,
avşamnen dä elin haylak durmasını,
çünkü sän bilmeersin, bu mu taa ii, şu mu,
osa ikisi dä birtakım ii mi.

* ^{11:1} Sayılêr: yoksullara, fukaaralara ver.

- 19 Конушлар шенник ичин йапылэр,
шарап йашамайы шеннедер,
ама хербир ишә пара ләәзым.
- 20 Аклынжа билә көтүләмә падишахы,
йатак ичериндә бетвалама зенгини,
чүнкү гөктә учан куш
вар насыл гездирсин сенин лафларыны,
канатлы олан
вар насыл аннатсын сенин сөледиклерини.

11 ¹ Екмеени суйа ат*, чок гүндән сора ону
булурсун.

- ² Варлыыны еди йа да секиз кишийә пайет,
чүнкү билмеерсин,
ер үзүндә несой бела вар насыл башына гелсин.
- ³ Булутлар суйлан долуйса, оннар ерә йаамуру
йаадырыр.
Еер фидан дүшәрсә үүлен тарафына йа да
пойраза,
нерейи дүштүйсә, о ердә калар.
- ⁴ Лүзгери гөзледән екмәз, булутлара бакан
бичмәз.
- ⁵ Ушак насыл анасынын карнысында олушэр
билмедиин гиби,
Йарадыжы Аллахын йаптыкларыны да
билмәзсин.

* 11:1 Сайылэр: йоксуллара, фукааралара вер.

Gençliindä sevin, ama Allahı unutma

- 7 Aydınlık tatlıdır, güneşi görmää isläädir.
8 İnsan çok yıl yaşarsa da, ko her zaman şennensin.
Ama karannık günneri unutmasın,
çünkü onnar da çok olur.
Bütün gelecek işlär – boştur.
9 Ey delikannı, gençliindä şennen,
ko ürään gençlik günnerindä sevinisin.
Git orayı, nereyi çeker ürään
hem nereyi bakêr gözlerin,
ama bil, ani bütün bunnar için
Allah sendän cuvap isteyecek.
10 Bü uzerä koola üreendän kahırını,
uzaklaştır güüdüendän derdi,
çünkü gençlik hem delikannılık gelip-geçer.

- 12** ¹ Gençlik günnerindä aklında tut senin
Yaradıcını,
zor günnär gelmedään hem yaklaştadaan o yıllar,
açan sän deyecän: «Bän onnardan kanaat
olamêırım!»,
² güneş, aydınalık, ay hem yıldızlar süünmedään

- 6 Тоомуну ек сабаален,
авшамнен дә елин хайлак дурмасын,
чүнкү сән билмеерсин, бу му таа ии, шу му,
оса икиси дә биртакым ии ми.

Генчлииндә севин, ама Аллахы унутма

- 7 Айдыннык татлыдыр, гүнеши гөрмәй
исләәдир.
- 8 Инсан чок йыл йашарса да, ко херзаман
шенненсин.
Ама каранлык гүннери унутмасын,
чүнкү оннар да чок олур.
Бүтүн гележек ишләр — боштур.
- 9 Ей деликанны, генчлииндә шеннен,
ко үрәән генчлик гүннериндә севинсин.
Гит орайы, нерейи чекер үрәән
хем нерейи бакэр гөзлерин,
ама бил, ани бүтүн буннар ичин
Аллах сендән жувап истейежек.
- 10 Бү узерә коола үреендән кахыры,
узаклаштыр гүүдендән дерди,
чүнкү генчлик хем деликаннылык гелип-гечер.

12 ¹ Генчлик гүннериндә аклында тут сенин
Йарадыжыны,
зор гүннәр гелмедәән хем йаклашмадан о
йыллар,
ачан сән дейежән: «Бән оннардан канаат
оламээрым!».

- hem yaamurdan sora bulutlar dönmedään.
- 3 Gelecek o gün, açan titireyecek evin bekçileri*,
kaavi adamnar kıvrılacak,
üüdücü karılar duracak, neçinki onnar azaldı,
pençeredän bakannar kararacak;
- 4 açan sokaa açılan kapular kapanacak
hem dermen sesi yavaşiyacak;
- 5 açan insannar kuş sesindän uyanacak,
hem türkülerin sesi işidilmeyecek;
açan insannar korkacak üüsek erdän
hem sokakta titireyecek korkudan;
açan badem aacı çiçek açacak,
çekirgä aarlaşacak, havez zayıflayacak.
Çünkü insan eni evinä heptenä gidecek,
aalayannar sokakta gezecek.
- 6 Ozaman gümüş sincircik kopacak
hem altın tas kırılacak, testi çöşmedä parçalanacak
hem pınar çıkırırı kırılacak.
- 7 Güüdä dönecek geeri topraa, neredän alındı,
duh sa dönecek geeri Allaha, Angısı onu verdi.
- 8 Hepsi boş, bom-boş, – dedi Eklesiast, – herbir iş
boşuna!

* 12:3-5 Olmalı, laf gider ihtâr insannarın ipranmış güüdeleri için. Deyelim: evin bekçileri – ellär, pençeredän bakannar – gözlär h. b.

- 2 гүнеш, айдыннык, ай хем йылдызлар
сүүнмедään
хем йаамурдан сора булутлар дөнмедään.
- 3 Гележек о гүн, ачан титирейежек евин
бекчилери*,
каави адамнар кыврылажэк,
үүдүжү карылар дуражэк, нечинки оннар азалды,
пенчередән баканнар караражэк;
- 4 ачан сокаа ачылан капулар капанажэк
хем дермен сеси йавашыйажэк;
- 5 ачан инсаннар куш сесиндән уйанажэк,
хем түркүлерин сеси ишидилмейежек;
ачан инсаннар коркажэк үүсек ердән
хем соакта титирейежек коркудан;
ачан бадем аажы чичек ачажэк,
чекиргә аарлашажэк, хавез зайыфлайажэк.
Чүнкү инсан ени евинә хептенә гидежек,
аалайаннар соакта гезежек.
- 6 Озаман гүмүш синжиржик копажэк
хем алтын тас кырылажэк, тести чөшмедә
парчаланажэк
хем пынар чыкырыы кырылажэк.
- 7 Гүүдә дөнежек геери топраа, нередән алынды,
дух са дөнежек геери Аллаха, Ангысы ону верди.

* 12:3-5 Олмалы, лаф гидер ихтәр инсаннарын ипранмыш гүүделери ичин. Дейелим: евин бекчилери – елләр, пенчередән баканнар – гөзләр х. б.

Sonsöz

⁹ Eklesiast aarifti hem, bundan kaarä, o annadardı in-sana bildiklerini. O düşündü, aaraştırdı hem uydurdu çok aarif söyleyiş. ¹⁰ Eklesiast savaştardı bulmaa uygun sözleri, onun yazdıkları dooru hem gerçek.

¹¹ Aariflerin sözleri sivri uçlu çoban sopası gibi, toplanmış söyleyişlär, sansın kakılı enserlär. Onnar verili bir tek Çobandan.

¹² Bundan kaarä, oolum, sakın: kiyat yazmanın sonu yoktur, çok aaraştırmak ipradêr güüdeyi.

¹³ Sölenmişin özü budur:

Allahtan kork hem tamanna Onun izinnerini,
neçinki bu herbir insanın borcudur.

¹⁴ Çünkü Allah sud kesecek herbir işä,
saklı işlerä bilä – istär ii, istär kötü olsun.

- 8 Хепси бош, бом-бош, — деди Екlesiаст, —
хербир иш бошуна!

Сонсөз

⁹ Екlesiаст аарифти хем, бундан каарä, о анна-
дарды инсана билдиклерини. О дүшүндү, аараш-
тырды хем уйдурду чок аариф сөлейиш. ¹⁰ Екlesiаст
савашарды булмаа уйгун сөзлери, онун йаздыклары
доору хем герчек.

¹¹ Аарифлерин сөзлери сиври учлу чобан сопа-
сы гиби, топланмыш сөлейишлär, сансын какылы
енсерлär. Оннар верили бир тек Чобандан.

¹² Бундан каарä, оолум, сакын: кийат йазманын
сону йоктур, чок аараштырмак ипрадэр гүүдейи.

¹³ Сөленмишин өзү будур:

Аллахтан корк хем таманна Онун изиннерини,
нечинки бу хербир инсанын боржудур.

¹⁴ Чүнкү Аллах суд кесежек хербир ишä,
саклы ишлерä билä — истär ии, истär көтү
олсун.

Eklesiast (Nasaatçının kiyadı)
Еклесиаџ (Насаатчынын кийады)
Ecclesiastes in the Gagauz language (ISO: gag)

Институт перевода Библии
www.ibt.org.ru

Подписано в печать 10.07.2024
Формат 84×108 1/16. Печать офсетная.
Усл. печ. л. 6, 72. Тираж 1000 экз. Заказ №